

Ο Φώτης Κόντογλου και ο σύγχρονος

Πιάνω

ξανά και διαβάζω εκείνη τήν «Πονεμένη Ρωμιοσύνη» του Φώτη Κόντογλου και επιστρέφω μαζί του, οδοιπορώντας μυστικώς στη μαγεία της ιστορίας και της μνήμης και της παράδοσής μας, αλλά και στον βαθύτατο καημό μας, που μας συνοδεύει και παρακολουθεί αιώνες τώρα. Σ' αυτά επιστρέφω, τα αγιασμένα και μυροβλύζοντα, σ' αυτό το άρωμα επιστρέφω της Ορθόδοξης ιστορίας και της παράδοσής μας, σ' όλα εκείνα που θά 'πρεπε νά αποτελούν τους άξονες της παιδείας μας, αν θέλουμε να αντέξουμε και νά επιβιώσουμε σ' αυτούς τούς βάρβαρους καιρούς της αλλοτρίωσης, της κενότητας και της αθλιότητας. Μὲ όλα εκείνα τα θλιβερά ενδὸς ανόητου μοντερνισμού που μας έρχονται ἀπὸ τὴ Δύση. Όλα εκείνα που μας κουβάλησαν οἱ νεοφανεῖς φωστήρες, που θήτευσαν ὡς ἀνίδεοι και ἀνυποψίαστοι σὲς σχολές των Δυτικῶν και υπέστησαν ὅλη τὴν ἀπονεύρωση και τὸν μηδενισμό και τὸν ἀφανισμό τῆς μνήμης και τῆς ταυτότητός τους.

Αυτούς έχουμε, σκέφτομαι, νά διαχειρίζονται τὴν παιδεία μας ἀλλά και τὸν ευρύτερο πνευματικό μας βίο, αυτοί περιφέρονται καθημερινῶς μέχρι κορεσμού

και ανίας στα ΜΜΕ, προβάλλοντας ή διαφημίζοντας την ανοησία και την ασέβεια και απρέπειά τους, ανευλαβείς οι περισσότεροι, υποκρινόμενοι τους δεδιωγμένους και κατατρεγμένους, επικαλούμενοι τὰ δικαιώματά τους, όταν δεν άφησαν κανένα που να μην έχουν καταδιώξει και κυνηγήσει έως θανάτου.

Στην εποχή του προοδευτισμού, λοιπόν, ή του λεβαντινισμού, τελούμε, όπως γράφει ο Κόντογλου. Πάνε πενήντα τόσα χρόνια από τη δημοσίευση της «Πονεμένης Ρωμοσύνης». Πώς να μην είναι, σκέφτομαι, πονεμένη η Ρωμοσύνη, με όσα άθλια και θλιβερά μας συμβαίνουν; «Η Κύπρος και η παράδοσή της» είναι ένα από τα κείμενα του Κόντογλου, που συναντούμε στο βιβλίο, σ' εκείνη την ξεχασμένη πια σειρά του «Αστέρος», κι εκεί είναι ο καημός του για την αλλοτριωμένη παιδεία μας, για την ισοπέδωση και τον αφανισμό του προσώπου μας.

«Η Κύπρος που έχει τόση γερή παράδοση κι αγνόν ελληνισμό, αρχίζει και κείνη να αρρωσταίνει. Να αρρωσταίνει από την πνευματική αρρώστεια, που λέγεται κοσμοπολισμός και νεωτερισμός, δηλαδή λεβαντινισμός.

Ο λεβαντινισμός είναι ο πιο σιχαμερός κι ο πιο ύπουλος οχτρός του Ελληνισμού. Γιατί δεν έρχεται σαν φανερός οχτρός, παρὰ χαϊδεύει σαν φίλος και παραπλανά τον πολύν κόσμο πως θα γίνει μοντέρνος, Ευρωπαίος, και τον βγάξει από την αληθινή ζωή του και τον κάνει κούφιο και πεθαμένον...»

Και πιò κάτω:

«Γιατί πρέπει να καταλάβουμε πως ο Ελληνισμός δεν χάνεται μονάχα σαν χάσει την πολιτική ελευθερία του, αλλά σαν χάσει την πνευματική ελευθερία του. Στα χρόνια της σκλαβιάς, όσοι αλλαξοπιστούσανε, το έθνος τους λογάριαζε για χαμένους.»

Γυρίζω λοιπόν, μαζί με τον Κόντογλου, στις ευθύνες των δασκάλων, σ' όλους εκείνους πού 'ναι φορείς αγωγής, που όμως παρακολουθούν απαθώς, αν δέν πρωτοστατούν σ' αυτή την εξαχρείωση και εξαθλίωση του πνευματικού μας βίου, της παιδείας και της αγωγής μας. Και σκέφτομαι εκείνη τήν επώδυνη εν πολλοίς καταγγελία του Κόντογλου:

«Και κείνοι οι γραμματιζούμενοι που έχουνε χρέος να φροντίζουνε νύχτα-μέρα για την πνευματική υγεία του, (ενν. του ελληνισμού), αυτοί ίσα-ίσα συνεργούνε στην πνευματική του αρρώστεια...

Όσοι απομείναμε πιστοί στην παράδοση, όσοι δέν αρνηθήκαμε το γάλα που βυζάξαμε, αγωνιζόμαστε, άλλος εδώ, άλλος εκεί, καταπάνω στη ψευτιά.

Καταπάνω σ' αυτούς που θέλουνε την Ελλάδα ένα κουφάρι χωρίς ψυχή, ένα λουλούδι χωρίς μυρουδιά. Κουράγιο! Ο καιρός θα δείξει ποιός έχει δίκιο, αν και δεν χρειάζεται ολότελα αυτή η απόδειξη.»

Λόγος επώδυνος και σπαρακτικός, λόγος εξομολογητικός ενός κορυφαίου του νεότερου Ελληνισμού, ένας λόγος αυτοσυνειδησίας και αυτογνωσίας, διαχρονικός και αυθεντικός. Λόγος για όλους εμάς, που αφήσαμε την παιδεία μας να διαλυθεί και να καταρρεύσει, οδηγώντας συγχρόνως σε μια πρό πολλού καιρού ανιάτως νοσούσα κοινωνία, γυμνή και ρακένδυτη. Παράλληλα, οι όποιοι σχεδιασμοί για την παιδεία, ερήμην της ελληνορθόδοξης παράδοσης της καθ' ημάς Ανατολής και παγιδευμένης στα μέτρα του δυτικότροπου, ωφελιμιστικού προοδευτισμού της αλλοτρίωσης, είναι εκ των προτέρων χαμένη και καταδικασμένη.

ΝΙΚΟΣ ΟΡΦΑΝΙΔΗΣ

Πηγή: churchofcyprus.org.cy